

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Članka vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge isvenavstrije 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katašk. Zakavnege društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5, — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta šte. 5, vsprejema naročnine, tiserate in reklamacije. — Inzerate se plačuje od enostopne povitvrate do ankral 12 vin. sa dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust, Inzerat se sprejema do srede zjutraj, — Kizaprite reklamacije so poštnine proste.

Današnja številka obsega 8 strani

Ali ste že obnovili naročnino?

Ali dela obstrukcija škodo?

Skozi 3 leta že butajo vsi nasprotniki slovenske kmečke stranke s svojimi glavami ob obstrukciji njenih deželnih poslancev, pišejo članke proti njej, pripravljajo zborovanja, izdajajo knjižice, pretijo z razpustom deželnega zbora: toda vse zaman. Kmečki volilci stojijo zvesto in trdno za svojimi poslanci, zato se tudi slovenski deželni poslanci niti za peč ne pomaknejo s svojega stališča, ki so ga zavzeli ob začetku obstrukcije.

Ze od prvega hipa obstrukcije je slovenska kmečka stranka javno in odkrito izjavljala, da bo ljudstvu treba v tem boju za enakopravnost v deželi prinašati tudi žrtev na gospodarskem polju. Toda nihče ni mislil takrat, da bodo te žrtve tako majhne in na drugi strani dobre posledice slovenske obstrukcije tako velike, kakor so v istini postale.

Ako bi slovenske obstrukcije ne bilo, bi davkoplačevalci celo deželi sedaj že tretje leto plačevali zvišane deželne doklade. Sedaj plačujemo: od zemljiškega, hišno-razrednega, hišno-najemniškega davka po 50 od sto, od obrti 50 od sto. Ze za leto 1910 so se nameravali zvišati deželni davki, oziroma deželne doklade. Na pivo bi se zvišal davek za 2 K od hl, vse druge doklade bi se zvišale vsaj za 15 od sto. Vsako leto - torej sedaj že skozi 3 leta - bi plačevali davkoplačevalci približno 3 milijone več deželnih davkov, kakor jih plačujejo sedaj. Tudi slovenski davkoplačevalci bi morali vplačevati zvišane doklade. Toda kaj bi dobili za to? Brezobresna posojila so jim nemški mogočnejši hoteli ustaviti, niti podpor za bedo in požare niso hoteli dovoljevati, o regulaciji rek niso hoteli nič slišati, sebi so nameravali zidati 5 novih meščanskih šol, Slovencec nobene, itd. itd. A vkljub temu se še najdejo celo slovenski listi in možje, ki imajo drzno čelo, razširjati med ljudstvom grdo laž, da obstrukcija slovenskim davkoplačevalcem dela le škodo, in ki vsled tega z lepim in grdim nagovarjajo naše poslance, naj grejo zopet v Gradec, Nemcem delat tlako.

Ko se je šlo za to, da ustavijo slovenski poslanci obstrukcijo za leto 1912, se jim je proti koncu pogajanj razodelo, da želi nemška večina tudi učiteljem dati nove plače in da se bodo morale vsled tega zvišati doklade za 25-30%. Naši poslanci so knalu, ko so to zaslišali, pobrali svoje klobuke ter se odpeljali na Slovenski Štajer. Četudi še slovenski kmečki poslanci do danes niso zavzeli stališča niti za, niti proti učiteljskim plačam, akopprav so učitelji po svoji veliki večini njihovi najbolj strastni in grdo zagrizeni sovražniki, vendar je bilo izključeno, da bi kdaj mogli dovoliti v to, da narastejo deželne doklade na 80 do 90%. Liberalci vseh vrst, upredni in slogaški, ter nemškutarji, pa tega ne smatrajo za škodo, ako bi naše ljudstvo vzdihovalo pod neznanosko visokimi dokladami. Le to se jim zdi škoda, ako Nemci v naši deželi ne morejo neovirano gospodariti, za ljudstvo nimajo ne razuma ne srca.

Nemški poslanci, o katerih se ne more reči, da bi bili z modrostjo in dalekovidnostjo preobilno obdarovani, letos sami uvidevajo, kako neumnost bi bili storili, ako bi se bile že za lansko leto tako visoko zvišale deželne doklade. Kajti letos dela tudi država nove davke, od katerih bodo tudi dežele dobile svoj delež, in po sedanjih načrtih - zbornica še nove davčne postavne ni sklenila - bo štajerska dežela prejela od države letno približno 2 milijona. To bi se na krmilu stoječi nemški mogotci našim poslancem smejali, ako bi jim bili že lani napolnili deželne blagajne, a letos bi še država prispevala 2 milijončka. Deželne blagajne bi bile za kratek čas prenapolnjene, toda kdo si upa trditi, razven neslavne trojice: „Nar, List“, „Sloga“ in „Štajere“, da bi imel Slovenski Štajer od tega posebnih korist? Slovenec bi dal državi večje davke, deželi večje doklade, zraven pa prosjačil za vsako drobtinico z mize bogatega nemškega gospoda ter stradal.

Slovenska obstrukcija je ohranila mnogo milijonov v žepih štajerskega ljudstva, slovenskega in nemškega. To se ne da utajiti niti s knjižicami niti z govori, to stoji pribito v zgodovini štajerske dežele.

Na Balkanu.

Janina je padla. Grki se radujejo, ker se jim je prvim posrečilo, vzeti trdnjavo, ki se je še branila. Odrin in Skader pa sta še vedno v turških rokah. Zavzete Janine je povišalo Grkom ugled njihove armade pred celim svetom, zato je njihova prekipevajoča radost razumljiva. A padeč Janine bo imel tudi za vso balkansko zvezo ugodne posledice. Čeravno Italija ne bo tega veselja, vendar se bo morala Janina sedaj pripoznati Grkom in ž njo tudi precejšen del epirskega ozemlja. S tem postanejo Grki važen in močen činitelj v Sredozemskem morju, česar se je Italija bala že od vsega početka balkanske vojske. Kajti Italija je delala radi tega za kolikor mogoče veliko Albanijo, da bi tem več epirske zemlje odkrnila Grški, do čim dela Avstrija za veliko Albanijo, da ne postane Črna gora in Srbija preveliki. Toda sedaj ko imajo Grki Janino, bodo Bolgari in Črnogorci še s tem večjo odločnostjo in tudi opravičenostjo zahtevali Odrin, oziroma Skader.

Balkanska zveza še ni uradno odgovorila na ponudbo velesil, da se začnejo s Turki zopet mirovna pogajanja. Njeni pogoji so že znani, pod katerimi bi bila vojna, se pogajati za mir. Turčija bi že vnaprej morala privoliti v najvažnejše zahteve balkanskih zaveznikov. Gotovo se vršijo sedaj o tem tajna pogajanja. Balkanska zveza noče zopet mirovnih pogajanj, katera bi Turki izrabili, da se še bolj pripravijo za nadaljevanje vojske kakor zadnjič. Upati je, da se bodo Turki prej ali slej vendarle udali, kajti nezadovoljnost s sedanjo turško vlado postaja med ljudstvom vsak dan večja.

Med Rusijo in Avstrijo sporazumljenje še ni tako daleč dozorelo, da bi se že začelo razoroževanje, čeprav se je to pričakovalo že za dne 6. t. m. Tudi o pogajanjih med Bolgari in Rumuni ni slišati o nobenem napredku.

Z bolgarskega in črnogorskega bojišča se poroča le o manj pomenljivih dogodkih.

Janina padla.

Grki imajo v boju balkanskih narodov s Turki posebno srečo. Zasedli so že celo vrsto turških otokov v Egejskem morju, polastili se važnega mesta Soluna in velikega dela evropske Turčije. Prizadljali so Turkom tudi občutno škodo na morju, ko so jim potopili in poškodovali več ladij. Dne 5. marca pa se je grška armada še polastila močno utrjenega mesta Janina v Epiru. Več mesecev so grške čete oblegale to trdnjavo, a pretečeno sredo, dne 5. t. m., se je posrečilo grškemu prestolonasledniku Konstantinu, da je zasedel to važno mesto. Sedaj bodo prodirali dalje v Epir ter se polastili krajev, ki so bili namenjeni Albaniji. Italija je vsled tega vznemirjena.

Zadnji boji za Janino.

Glavni poveljnik grške armade, prestolonaslednik Konstantin, je v sredo, dne 5. t. m. zgodaj v jutro zapovedal splošni napad na mesto. Grki so večji del svojih čet premaknili na levo krilo in so s tem Turke nenadoma preslepili. Turki so bili namreč mnenja, da se bo glavni naskok izvršil na desnem krilu in so imeli vsled tega tudi tam razvrščene skoro vse svoje moči. Da bi Turki ne opazili premikanja grških čet na levo stran, je princ Konstantin zapovedal v tork grškemu topništvu, da mora neprenehoma obstreljevati mesto in utrbe. Samo na najvažnejšo predmestno utrbo Bizani so izstrelili Grki 30.000 strelcev. Grški topničarji so merili tako dobro, da so uničili vseh 6 tamošnjih velikih baterij. Enako je bilo tudi z drugimi utrbami. Prestolonaslednik in generalni štab so z nekoga griča v neposredni bližini bojišča opazovali uspeh grških topov. Grški topovi so grmeli celo noč od torke na sredo brez presledka. Grške čete, posebno one na levem krilu, so prodirale vedno dalje in dalje proti mestu. V sredo zjutraj, ko se je zdanilo, je napravilo grško levo krilo na Turke silovit naskok. Turke je ta močen naval z nepričakovane strani iznenadil in so začeli bežati navseh straneh v velikem neredu proti Janini. Ob 3. uri popoldne je postal beg Turkov splošen. Bežali so z vseh višin v janinske nižave, pustivši za seboj vse: ranjence, strelivo, topove in drugo vojno robo. Grozen strah se je polastil turških čet. Posamezni častniki so poskušali ustaviti svoje oddelke, a ves trud je bil zastonj. Beg Turkov je trajal do pozne noči. Grki so s

težkimi topovi iz zavzetih višin streljali na bežeče Turke. Na utrbi Sv. Nikolaja so zajeli Grki 4 častnike in 110 turških vojakov. Grki so zasledovali Turke do predmestja Delussi ter so neprestano sipali v bežeče vrste ogenj iz topov in pušk. Ko so razobesili Grki na utrbi Bizani grško zastavo, se je polastilo grškega vojaštva nepopisno navdušenje. V Janini je nastala strašna zmešnjava. Moštvo kakor častniki so tavalii kakor brez glave sem in tje. Turški poveljnik Esad-paša se je v tem obupnem položaju odločil, da preda Janino Grkom.

Janina se uda.

Esad-paša, ki se je dozdaj pokazal kot junaškega branilca izročene mu trdnjave, je poslal dne 5. marca grškemu prestolonasledniku Konstantinu poročilo, da se hoče udati. Turško odposlanstvo, v katerem je bil tudi janinski nadškof, je prestolonasledniku izjavilo, da je položaj v Janini za turško armado tak, da ni druge rešitve nego predaja. Prestolonaslednik je ponudbo Turkov sprejel, na kar so grške čete korakale v mesto. Esad-paša je predajni zapisnik podpisal, po katerem se uda turški poveljnik z vso posadko. 33.000 mož s častniki vred postanejo vojni vjetniki. Orožje, topovi in vse vojno gradivo se izroči Grkom. Ko je bil podpisan zapisnik o predaji Janine, je bil imenovan general Souco za mestnega oblastnika. Nastopil je tudi takoj svojo službo in odredil vse potrebno za varnost prebivalstva. Na vladni palači so razobesili grško zastavo, ki jo je bil blagoslovil janinski nadškof. Prestolonaslednik Konstantin je izdal nujno povelje, da se naj v vsakem oziru skrbi za življenske potrebe prebivalcev.

Veselje Grkov.

Ko so grške čete zmagonosno korakale v Janino, so vojaki in janinsko grško ljudstvo klicalo, polno veselega navdušenja: „Hristos egerthe!“ (Kristus je vstal!) — Kralj Jurij je poslal ministrskemu predsedniku Venizelosu brzozjavno čestitko sledeče vsebine: „Bodi Bog zahvaljen, da je naša hrabra armada dosegla novo zmago. Globoko ginjen čestitam ob tej priliki vladni in sem ponosen na slavo svojega naroda.“

Po vsej Grški je ljudstvo veselja vriskalo nad zavzetjem Janine. Po vseh cerkvah so se darovale zahvalne službe božje, zvonilo se je z zvonovi. Ko se je v Solunu in v Atenah izvedelo za zmago, so izstrelili iz topov 101 strel, Vojaške godbe so igrale po mestnih ulicah narodno himno in vesele koračnice.

V seji grške zbornice dne 7. januarja t. l. je ministrski predsednik Venizelos prebral brzozjavko prestolonaslednikovo o zavzetju Janine in bil vsak čas od navdušenih vsklikov poslancev in galerije prekinjen. Med sejo je došla v Atene nova prestolonaslednikova brzozjavka, ki naznanja pogoje predaje. Oglasili so se vsi vodje opozicije ter čestitali prestolonasledniku in armadi. Predsednik je poslal prestolonasledniku brzozjavno čestitko. Po koncu seje so se ministri, vsi poslanci, tudi opozicionalni, spremljani od velike množice, podali v prestolno cerkev, kjer se je opravila slovesna služba božja. Dne 8. t. m. zvečer je bilo mesto razsvetljeno.

Grške in turške izgube.

Izgube so na obeh straneh velikanske. Boji so trajali zadnji čas 8 dni in 9 noči. Grška oblegovalna armada je štela 70.000 mož. Dokler je poveljeval tej armadi general Sapuncakis, niso prišli Grki nikamor naprej, ko pa je prevzel poveljstvo oblegovalnih čet prestolonaslednik sam, so Grki zlomili moč turške sile v Janini. Izgube Grkov so velikanske. V enem tednu je n. pr. ena sama divizija izgubila 1200 mož. Ker so bile posamezne utrbe zavarovane z bodečimi žičnatimi ograjami, so trpele grške čete prve dni mnogo izgub. Polk prostovoljcev iz Krete je pri nekem počnem naskoku izgubil med žičnati ograjami 200 mož. Skupno se računa, da znašajo grške izgube izza zadnjih bojev najmanj 6 do 8 tisoč mož. Seveda so izgube na turški strani še večje. Bojno polje, po katerem so hitele grške čete za bežečimi Turki, je bilo nakupičeno mrtvih in ranjenih turških vojakov. Največjo izgubo trpijo Turki, ker je vsa turška janinska armada z generalnim štabom in častniki vred v grškem vjetništvu. Grkom je padlo v roke čez 150 topov, od katerih jih je bilo samo na predmestnih utrbah okrog 100. Vsa zaloga streliva in vojnega gradiva je prešla v last Grkov.